

ועל ג"ע מנלן, דכתיב (בראשית יב, יז) וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים. ופרעה קיבל נגעים אלו על אשר לקח את שרה אמנו אשתו של אברהם אבינו, והרי שג"ע עונשו הוא נגעים.

ועל גסות הרוח דכתיב (דבה"י ב' כו, טז) ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלוקיו, והצרעת זרחה במצחו. פסוק זה נאמר בדבה"י על עוזיהו מלך יהודה, שגבה לבו ונכנס להקטיר קטורת על המזבח, ומיד זרחה הצרעת על מצחו. הרי שעל חטא של גסות הרוח באים נגעים צרעת.

ועל הגזל דכתיב, כתוב בפסוק גבי נגעי בתים, (ויקרא יד, לו) וצוה הכהן ופנו את הבית. תנא הוא כונס ממון שאינו שלו, כיון שהוא אסף וקיבץ ממון שאינו שלו, דהיינו שהוא גזל אותו מאחרים, יבוא הכהן ויפזר ממונו. הכהן יבא ויפסוק לפנות את הבית מכל הכלים שנמצאים בו, וממונו מתפזר. והרי שנגעי בתים באים משום החטא של גזל.

ועל צרות העין פירש רש"י שעינו צרה באחרים ואינו מהנה את שכניו להשאל להם את כליו וחפציו, שכיון שעינו צרה אינו רוצה שיהנו מממונו והוא נענש בנגעים. דכתיב: (ויקרא יד, לה) ובא אשר לו הבית. ותנא דבי רבי ישמעאל, לבאר את הלשון אשר לו הבית, מי שמיוחד ביתו לו. שייחד את הבית וכלי תשמישו לעצמו שלא להשאל אותם לאחרים משום צרות עין שיש בו, ועל כך באים הנגעים נגעי בתים. (נז)

אמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן. [וזו הגי' הנכונה] על שבעה דברים נגעים באים. ישנם שבעה חטאים שעליהם בא עונש נגעים, על לשה"ר, ועל שפ"ד, ועל שבועת שווא, ועל ג"ע, ועל גסות הרוח, ועל הגזל, ועל צרות העין. והגמ' מפרשת כל אחד מהשבעה, מאיזה פסוקים לומדים זאת. על לשה"ר מנלן, דכתיב (תהלים קא, ה) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית. ולמדנו (טו, ב) שהמלה אצמית פירושה להיות מצורע מוחלט.

על שפ"ד מנלן, דכתיב כתוב בפסוק שדוד קילל את יואב, (מלכים ב' ג, כט) ואל יכרת מבית יואב זב ומצורע, ודוד קילל אותו מפני שהרג את אבנר, והרי שעל שפ"ד נתקלל שיהיה מצורע.

ועל שבועת שוא מנלן, דכתיב (מלכים ב' ה, כג) ויאמר נעמן הוואל קח ככרים, וכתוב (שם, כז) וצרעת נעמן תדבק בך. גיחזי היה משמשו של אלישע, ולאחר שאלישע הנביא ריפא את נעמן שר צבא ארם מהצרעת שהיתה בו, הלך גיחזי ורץ אחרי נעמן וביקש ממנו מתנה בשמו של אלישע הנביא, ונעמן אמר לגיחזי הוואל קח, הוואל לשון שבועה, כפי שפירשו במדרש על הפסוק (שמות ב, כא) ויואל משה, ויואל זה לשון שבועה. ובשאלות הוסיף ואין הוואל אלא לשון שבועה שנאמר ושמעה קול אלה, שהשביע את גיחזי שאלישע שלח אותו לקחת ממנו מתנה והוא נשבע, וכששמע זאת אלישע הקפיד על גיחזי וקיללו ואמר לו (מלכים ב' ה, כז) צרעת נעמן תדבק בך, ומבואר שהוא נענש בצרעת על השבועת שוא שהוא נשבע.

(נז) המהרש"א הוקשה לו שלכאורה איך יתכן שעונש נגעים יבוא משום שבעה דברים אלו, והלא שבעה דברים אלו חלוקים בחומרתם, שיש עונות שהם מהחמורות ביותר ויש שאינם מהחמורות, וכי"ל אפשר להשוותם שעונשם הוא נגעים. ומבאר המהרש"א ששבע עבירות שהוזכרו כאן אינן שוות בנגעים הבאים עליהם, ויש שבעה סוגי עונש נרעת הבאים על האדם מחמת שבעה עבירות אלו, והוא מבאר שהקשה שכולם הוא לשה"ר, ועל לשה"ר נאמר אותו אצמית וכפי שהמהרש"א הסביר (לעיל טו, ב) שעונש נגעים הבא על לשה"ר הוא שיהיה מצורע מוחלט, שהוא העונש החמור ביותר שיש בנגעים, והוא בא על חטא לשה"ר. החטא השני הנמנה כאן הוא שפ"ד בזה עונש הנרעת הבא עליו הוא הנחם בראש או בזקן, כי המקור לעונש נגעים על שפ"ד הוא מהא דכתיב (שמואל ב' ג, כט) יחלו על ראש יואב, ומבואר שהוא נגע הראש. השלישי זו שבועת שווא כפי שלמדנו מנעמן ועונש הנרעת הבא עליו היה בגופו ופניו ולא בממונו וזה היה נגע הנהרת, כפי שכתוב אלל גיחזי (מלכים ב' ה, כז) ואלל מלפניו מצורע כשנג, והגמ' אומרת שהסימן לנהרת זה עזה כשנג. ומבואר